

## SELETUSKIRI

### Vabariigi Valitsuse otsuse juurde

#### “Eesti seisukohad Euroopa Liidu ettevõtjate halduskoormuse ja Euroopa Liidu ühtsel turul digipöörde edendamise lihtsustamise paketi Omnibus IV kohta”

##### Lühikokkuvõte

Euroopa Komisjon esitas 21. mail 2025. aastal Euroopa Liidu (EL) **lihtsustamise paketi (nn Omnibus IV)**, mille eesmärk on vähendada ettevõtjate halduskoormust ja edendada digipööret ELi ühtsel turul. Pakett koosneb **kolmest osast**:

1. Teatavate väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (edaspidi VKEdele) kättesaadavate leevendusmeetmete laiendamine väikese ja keskmise turukapitulatsiooniga ettevõtetele (edaspidi VKTKE – inglise keeles *small mid-caps*) ning lihtsustamismeetmed, et aidata kaasa nende konkurentsivõimele, rahastusele juurdepääsule ja halduskoormuse vähendamisele.
2. Teatud tootealase info digitaliseerimine ja tehniliste spetsifikatsioonide kasutuselevõtu lubamine.
3. Ettevõtjate kohustused seoses akude hoolsuskohustuse põhimõtetega.

Käesolevad seisukohad kujundatakse lihtsustamise paketi kahe esimese osa kohta (akude hoolsuskohustuse seisukoht kujundati Vabariigi Valitsuses juba eraldi).

**Omnibus IV ettepaneku esimene osa**<sup>1</sup> sisaldab kavatsust laiendada seni VKEdele (kuni 250 töötajat) kehtinud erisused ka VKTKEdele ja defineerida ettevõtja suurusklass VKTKEd, milles on kuni 750 töötajat ning aastakäive ei ületa 150 miljonit eurot või aastane bilansimaht ei ületa 129 miljonit eurot.

**Omnibus IV ettepaneku teine osa**<sup>2</sup> sisaldab kavatsust teatud tootealase info digitaliseerimiseks ja tehniliste spetsifikatsioonide kasutuselevõtu lubamiseks.

Algatuste mõjud Eestile on positiivsed. Peame oluliseks laiendada siiani VKEdele kehtinud eelised, nagu konkreetsed erandid isikuandmete kaitse üldmääruse alusel või lihtsustatud eeskirjad, näiteks prospektieeskirjad, mis muudavad väärtipaberite keskdepositooriumide börsil noteerimise lihtsamaks ja vähem kulukaks, ka VKTKEdele. Eestis on küll ligi 99,9% ettevõtjatest VKEd, kuid eelnõuga lihtsustaksid ka teatud tegevused nii-öelda kasvufaasis olevatele ettevõtetele (Eestis on suurettevõtteid, millel on üle 250 töötaja 2024. a andmetel 187, neist osa moodustavad VKTKEd, mis on kasvavad ja kasvupotentsiaaliga ettevõtted). Samuti on oluline tootega kaasas oleva info digitaalseerimine tagades seejuures toote ohutu kasutamise, kuna nii väheneb koormus ka looduskeskkonnale.

Eesti seisukohad EL lihtsustamispaketi Omnibus IV osas:

- Eesti peab oluliseks, et ELi ühtsel turul tegutsemise reeglid on võimalikult lihtsad, ühetaolised ja vähekoormavad kõikidele ettevõtjatele, sõltumata nende suurusest. Ainult põhjendatud juhtudel võiks üldreeglitest rangemad erinõuded sätestada suurettevõtetele.

<sup>1</sup> [https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/extension-certain-mitigating-measures-available-small-and-medium-sized-enterprises-small-mid-cap\\_en](https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/extension-certain-mitigating-measures-available-small-and-medium-sized-enterprises-small-mid-cap_en)

<sup>2</sup> [Digitalisation and alignment of common specifications - European Commission](#)

- Eesti saab toetada Euroopa Komisjoni poolt välja pakutud väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate määratlust kuni 750 töötajaga ettevõtjale ja neile leevenduste loomiseks tehtud lihtsustamisettepanekuid. Seejuures leiame, et see ei tohi kahjustada väike- ja keskmise suurusega ettevõtete toetamist ega neile pakutavat rahalist tuge.
- Eesti toetab isikuandmete kaitse üldmääruse lihtsustamisettepanekuid väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele leevenduste loomiseks. See aitab suurendada nii riskipõhise lähenemise kui seda tasakaalustava vastutuse põhimõtte olulisust isikuandmete kaitse üldmääruse rakendamisel. Seejuures peab andmeid töötlevatel ettevõtetel olema võimalik senisest paremini mõista, millal nad andmetöötluse registrit pidama peavad, mis tähendab muuhulgas vastavate mõistete täpsemalt määratlemise vajadust. Peame oluliseks, et tehtavad muudatused ei suurendaks järelevalveasutuste ja kohtute töömahtu, vastasel juhul peame vajalikuks Euroopa Liidu rahalise toe olemasolu.
- Toetame fluoritud kasvuhoonegaaside registris (F-gaaside register) registreerimise kohustuse leevendamist ja selle seadmist ainult sellistele fluoritud kasvuhoonegaase sisaldavatele toodete ja seadmete impordile, mille kohta on sätestatud aruandluse kohustus ehk lävend ning selliste toodete ja seadmete ekspordile, millele on sätestatud turule laskmise keeld.
- Eesti toetab ettevõtjate poolt turujärelevalveasutustele tootealase teabe esitamist digitaalsel kujul.
- Eesti toetab tootega kaasasolevate kasutusjuhendite digitaliseerimist, kuid tarbijale hädavajalik info nagu hoiatused, jälgitavusnõuded ning ohutusinfo peab säilima füüsilisel kujul. Samuti peab tarbijale jääma võimalus taotleda tootjalt kasutusjuhendit paberkandjal eelistatult ostuhetkel või kuni kuus kuud pärast ostu.
- Toetame Euroopa Komisjoni õigust kehtestada toote tehnilisi spetsifikatsioone vaid erandjuhtudel, kui Euroopa harmoneeritud standardid puuduvad või need ei kata olulisi ohutusnõudeid. Peame oluliseks, et selline Euroopa Komisjonile antav volitus oleks rangelt piiritletud, läbipaistev ja kaasav, et vältida õiguslikku ebakindlust.

## 1. Sissejuhatus

Euroopa Komisjon esitas 21. mail 2025. aastal lihtsustamispaketi (nn Omnibus IV) eesmärgiga vähendada ettevõtjate halduskoormust ja edendada digipööret ELi ühtsel turul.

**Omnibus IV paketi esimene osa** (COM (2025) 501 ja 502) sisaldab kavatsust laiendada seni VKEdele kehtinud erisused ka VKTKEdele ja defineerida ettevõtja suurusklass VKTKE, milles on kuni 750 töötajat ning mille aastakäive ei ületa 150 miljonit eurot või aastane bilansimaht ei ületa 129 miljonit eurot. Need VKTKEd (ligikaudu 38 000 äriühingut ELis) saavad esimest korda juurdepääsu teatavatele olemasolevatele VKEde eelistele, nagu konkreetset erandid isikuandmete kaitse üldmääruse alusel või lihtsustatud eeskirjad, näiteks prospektieeskirjad, mis muudavad väärtipaberite keskdepositooriumide börsil noteerimise lihtsamaks ja vähem kulukaks.

**Omnibus IV paketi teine osa** sisaldab kavatsust teatud tootealase info digitaliseerimiseks ja tehniliste spetsifikatsioonide lubamiseks (Euroopa Komisjoni eelnõud COM(2025)503 ja COM(2025)504). Esimene viidatud eelnõu puudutab 13 direktiivi ning teine eelnõu 7 ELi määrust.

Euroopa Komisjoni ettepanekutes on loetletud järgmised tooterühmad, millele digitaliseerimise ja tehniliste spetsifikatsioonide muudatused kehtiksid:

- välitingimustes kasutatavad müraseadmed (direktiiv 2000/14/EC);
- transporditavad surveseadmed (direktiiv 2010/35/EU);
- ohtlike ainete kasutamise piiramine elektri- ja elektroonikaseadmetes (direktiiv 2011/65/EU);
- väikelaevad (direktiiv 2013/53/EU);
- lihtsad surveanumad (direktiiv 2014/29/EU);
- elektromagnetiline ühilduvus (direktiiv 2014/30/EU);
- mitteautomaatkaalud (direktiiv 2014/31/EU);
- mõõtevahendid (direktiiv 2014/32/EU);
- liftid (direktiiv 2014/33/EU);
- ATEX-seadmed (direktiiv 2014/34/EU);
- madalpingeseadmed (direktiiv 2014/35/EU);
- raadioseadmed (direktiiv 2014/53/EU);
- surveseadmed (direktiiv 2014/68/EU);
- laevavarustus (direktiiv 2014/90/EU);
- köisteed (määrus 2016/424);
- isikukaitsevahendid (määrus 2016/425);
- gaasiseadmed (määrus 2016/426);
- masinad (määrus 2023/1230);
- akud ja akujäätmed (määrus 2023/1542);
- ökodisaini alla kuuluvad tooted (määrus 2024/1781).

#### **Ettepanekutega kaasnevad olulisemad muudatused:**

- tootjatele seatakse kohustus esitada toote vastavusdeklaratsioon digitaalsel kujul, näiteks QR-koodi või veebilingi kaudu, kaotades seega vastavusdeklaratsiooni paberkujul esitamise nõude;
- tootjatel tekib kohustus märkida tootele oma digitaalne kontakt, mille kaudu hakkab toimuma kogu suhtlus turujärelevalveasutustega;
- edaspidi kaob tootjate kohustus panna tootega kaasa paberkandjal kasutusjuhend juhul, kui kasutusjuhend on digitaliseeritud ja on tagatud sellele ligipääs. Juhul kui kasutusjuhend digitaliseeritakse, peab tootja tagama paberkujul kasutusjuhendi seda soovivatele lõpptarbijatele kas ostu hetkel või kuni 6 kuud pärast ostu. Ohutusala ne teave peab siiski endiselt olema esitatud tootel või paberkandjal, kui see on oluline toote ohutuks kasutamiseks;
- Euroopa Komisjonile antakse volitus kehtestada tehnilisi spetsifikatsioone olukordades, kus Euroopa harmoneeritud standardid puuduvad või kui neist ei piisa oluliste tervise-, ohutus- või muude nõuete täitmiseks.

Eesti Euroopa poliitika (ELPOL) 2025-2027 kohaselt Eesti **toetab tootega kaasasolevate andmete digitaliseerimist, sealhulgas digitaalse tootepassi kasutuselevõttu**. Leiame, et see aitab vähendada tootega kaasasolevat paberimahtu ning võimaldab tõhusamalt tagada toodete infonõuete täitmist. Samas peame oluliseks, et tarbijale hädavajalik info nagu hoiatused, jälgitavusnõuded ning ohutusjuhendid säiliks füüsilisel kujul. Leiame, et kasutusjuhendi võib olla digitaalne, kuid tarbijale peab jääma võimalus taotleda seda tootjalt paberkujul ostu hetkel või tagantjärele.

ELPOL kohaselt toetab Eesti ka Euroopa Komisjonile pädevuse andmist töötada välja tehnilisi spetsifikatsioone olukordades, kus vajalike Euroopa harmoneeritud standardite väljatöötamine ei ole õnnestunud või on jäänud venima. Oluline on, et tehniliste spetsifikatsioonide tekst erinevates õigusaktidest oleks samasuguselt sõnastatud.

Lihtsustamise paketti kuuluvate direktiivide eelnõude vastuvõtmisel on nende ülevõtmiseks vajalik siseriikliku õiguse täiendamine. Seega Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152<sup>1</sup> lg 1 kohaselt tuleb direktiivi eelnõu seisukohad esitada Riigikogule. Õigusakti vastuvõtmiseks on nõukogus vaja kvalifitseeritud häälteenamust. Subsidiaarsustähtaeg Omnibusi IV esimese osa (COM (2025) 501 ja 502) jaoks on 29.09.2025 ning teise osa (COM (2025) 503 ja 504) on 6. oktoober 2025. Direktiivi eelnõu menetlemine toimub Euroopa Liidu nõukogu lihtsustamise eritöörühmas.

## Koostajad

Seisukohad ja seletuskirja koostasid VKE-dega seondult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna ekspert Kaupo Sempelson (557 1958; [kaupo.sempelson@mkm.ee](mailto:kaupo.sempelson@mkm.ee)), toote dokumentatsiooni digitaliseerimisega seondult ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna toote ohutuse nõunik Risto Jõgi (639 7681; [risto.jogi@mkm.ee](mailto:risto.jogi@mkm.ee)) ja metroloogia ja seadme ohutuse nõunik Maanus Urb (5663 2448; [maan.us.urb@mkm.ee](mailto:maan.us.urb@mkm.ee)), tehniliste spetsifikatsioonidega seondult ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna kaubanduskaitse ja tehniliste kaubandustöket nõunik Karl Stern (625 6405; [karl.stern@mkm.ee](mailto:karl.stern@mkm.ee)), seletuskirja üldosadega seondult Euroopa Liidu ja Rahvusvahelise koostöö osakonna vanemnõunik Evelin Tõnisson (625 6353; [evelin.tonisson@mkm.ee](mailto:evelin.tonisson@mkm.ee)). Justiits- ja Digiministeeriumi sisendi koondas EL asjade ja väliskoostöö juht Kristiina Krause (51933390; [kristiina.krause@justdigi.ee](mailto:kristiina.krause@justdigi.ee)). Kliimaministeeriumi sisendi koondas välissuhete osakonna EL teemade valdkonnajuht Eliise Merila (626 2843; [eliise.merila@kliimaministeerium.ee](mailto:eliise.merila@kliimaministeerium.ee)). Rahandusministeeriumi ettepanekud koondas EL ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Priit Potisepp (5301 8156; [priit.potisepp@fin.ee](mailto:priit.potisepp@fin.ee)). Valdonna eest vastutab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna juhataja Marie Allikmaa majanduse ja innovatsiooni asekanter ülesannetes (5885 1163; [marie.allikmaa@mkm.ee](mailto:marie.allikmaa@mkm.ee)).

## 2. Sisu ja võrdlev analüüs

- I) Väikese keskmise turukapitulatsiooniga ettevõtte määratlus. Teatavate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete leevendusmeetmete laiendamine väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele ja täiendavad lihtsustamismeetmed

### a) Euroopa Komisjoni C(2025) 500 soovitus VKTKEd e määratluse kohta

Euroopa tasandil kehtestatakse ühtne määratlus VKTKE-dele. VKTKEd on ettevõtted, mis on suuremad kui tavapärased väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKE-d), kuid siiski väiksemad kui suured ettevõtted. Uue määratluse eesmärk on tagada, et EL poliitika ja regulatsioonid oleksid paremini kohandatud nende ettevõtete tegelikule suurusele ja vajadustele, aidates kaasa konkurentsivõimele, rahastusele juurdepääsule ja halduskoormuse vähendamisele.

Soovituse kohaselt loetakse ettevõtte VKTKEeks juhul, kui ta **annab tööd vähem kui 750 inimesele ning tema aastakäive ei ületa 150 miljonit eurot või tema aastane bilansimaht ei ületa 129 miljonit eurot**. Selle määratluse alusel peavad ettevõtted olema kas autonoomsed, partnerettevõtted või seotud ettevõtted, kusjuures omandisuhted ja juhtimismõju määravad nende klassifitseerimise. Ettevõtet ei loeta seotud ettevõtteks, kui vähemalt 25% selle osalusest kuulub teatud tüüpi investoritele, näiteks riskikapitalifondidele, ülikoolidele, kohalikele omavalitsustele (väikese eelarve ja elanikkonnaga) või nn *business angel* investoritele.

Arvestuse aluseks võetakse viimase kinnitatud majandusaasta andmed ning töötajate arv põhineb aastatööühikutel. Praktikandid ning vanemapuhkusel olevad töötajad töötajate arvestusse ei kuulu. Ettevõtte kaotab või omandab VKTKE staatuse alles siis, kui ta ületab või on alla määratletud piirmäärasid kahe järjestikuse majandusaasta jooksul.

Komisjon **soovib** liikmesriikidel, Euroopa Investeeringispangal (EIP) ja Euroopa Investeeringufondil (EIF) kasutada seda määratlust ka oma programmides ja rahastamisinstrumentides. Samuti peaksid statistilised andmed, mis käsitlevad VKTKE-sid, põhinema selle määratluse alusel kogutud andmetel. Liikmesriike kutsutakse üles tagama, et nende statistikaasutustel oleks juurdepääs vajalikele haldusandmetele, vältimaks lisakoormust ettevõtetele.

Komisjon teeb ettepaneku laiendada mitmeid VKEde toetusmeetmeid ka väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele.

Komisjon on ka EL nõukogu tasandi aruteludes märkinud, et tulevikus võidakse laiendada VKTKE erandeid ka järgmistes valdkondades: standardiseerimine, riigihanked, digitaalne Omnibus, kosmosemäärus, tööstuse dekarboniseerimise kiirendamise algatus (IDAA) ja kaitseõigusaktid. Lisaks on oodata uusi lihtsustamise Omnibus ettepanekuid kehtivate õigusaktide muutmiseks.

**b) COM (2025) 501 Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS millega muudetakse määrusi (EL) 2016/679, (EL) 2016/1036, (EL) 2016/1037, (EL) 2017/1129, (EL) 2023/1542 ja (EL) 2024/573 seoses teatavate väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele kättesaadavate leevendusmeetmete laiendamisega väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele ja täiendavate lihtsustamismeetmetega<sup>3</sup>**

EL määruse ettepaneku eesmärk on laiendada teatavaid praegu VKEde suhtes kohaldatavaid õigusnorme ka VKTKEdele ning pakkuda välja lihtsustamismeetmeid järgmistes õigusaktides:

1. Isikuandmete kaitse üldmäärus – määrus (EL) 2016/679

Komisjon on teinud ettepaneku laiendada väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKE) teatavaid praegu kohaldatavaid erandeid ka väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele (VKTKE), muutes isikuandmete kaitse üldmäärust (IKÜM). Ettepaneku peamine eesmärk on toetada ettevõtete kasvu ja arengut, vähendades halduskoormust ning lihtsustades aruandlusprotsesse.

---

<sup>3</sup> [https://commission.europa.eu/document/7fd9c846-b894-4f9f-b164-3b926d1b264b\\_en](https://commission.europa.eu/document/7fd9c846-b894-4f9f-b164-3b926d1b264b_en)

Komisjoni ettepanek on muuta IKÜM-i järgmiseid sätteid:

- artikkel 4 – lisatakse VKE ja VKTKE mõisted.
- artikkel 30 – isikuandmete töötlemise toimingute register. Tegemist on kõige olulisema muudatusega. Artiklis 30 on sätestatud, et iga vastutav töötleja ja volitatud töötleja peab pidama töötlemistoimingute registrit ning millist teavet see register peaks sisaldama. Samuti on artiklis toodud tingimused, millal seda kohustust täitma ei pea. Komisjoni ettepaneku eesmärk on laiendada kõnealuse artikli kohast erandi kohaldamisala, muutes andmete töötlemise toimingute registreerimise kohustuslikuks üksnes juhul, kui töötlemistoimingud kujutavad endast tõenäoliselt suurt ohtu andmesubjektide õigustele ja vabadustele. Selle erandi kasutamine osutuks võimalikuks organisatsioonidele, kus on vähem kui 750 töötajat.
- artikkel 40 – toimimisjuhendid. Artiklis 40 on sätestatud, et liikmesriigid, järelevalveasutused, andmekaitsekoogu ja komisjon peavad julgustama vastutavate töötlejate või volitatud töötlejate kategooriaid esindavaid ühendusi ja muid organeid koostama käitumisjuhendeid, võttes arvesse eri töötlemissektorite eripära ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate erivajadusi. Artikli kohaldamisala laiendatakse ka väikese ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele.
- artikkel 42 – sertifitseerimine. Artiklis 42 on sätestatud, et liikmesriigid, järelevalveasutused, andmekaitsekoogu ja komisjon peavad eelkõige liidu tasandil julgustama isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 43 osutatud sertifitseerimisasutuste või pädevate järelevalveasutuste poolt andmekaitse sertifitseerimismehhanismide ning andmekaitsepolitsete ja -märkide loomist, võttes sellega seoses arvesse VKE-de erivajadusi. Artikli kohaldamisala laiendatakse ka VKTKEdele.

Eestile avaldab kõige suuremat mõju eeldatavasti IKÜMi artikli 30 muudatus. Siinkohal on oluline meeles pidada, et muudatus käsitleb üksnes registri pidamise kohustuslikkust. Seega, olenemata asjaolust, kas andmetöötlejal on andmetöötlusregistri pidamise kohustus või mitte, on tal kohustus enne isikuandmete töötlemist läbi mõelda andmetöötluse protsess ja dokumenteerida töötlemistoimingud, vastasel juhul ei ole andmetöötlejal võimalik tagada IKÜM artiklites 5, 13 ja 14 sätestatud põhimõtete ja kohustuste nõuetekohast täitmist. Täpsemalt peab vastutav töötleja tagama, et isikuandmete töötlemine on seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev, isikuandmeid töödeldakse õiguspärastel eesmärkidel, ning tagama võimalikult väheste andmete kogumine ja asjaolu, et andmeid säilitatakse seni kui see on eesmärgi täitmiseks vajalik. Samuti tuleb vastutaval töötlejal andmesubjektile teha teatavaks teave selle kohta, milliseid isikuandmete kategooriad töödeldakse, mis on töötlemise eesmärk, õiguslik alus, säilitamise tähtaeg, kellele vastutav töötleja andmeid edastab. Leiame, et nende nõuete täitmiseks on vajalik abivahend andmetöötlustoimingute registri pidamine.

Lisaks on töötlemistoimingute registri pidamine aluseks ka asjakohaste tehniliste ning korralduslike turvameetmete rakendamisele, see kohustus on sätestatud IKÜMi artiklis 32. Isegi kui ettevõtte ei ole enam IKÜM-i muudatuste järgselt registri pidamise kohustust juhul kui nende andmetöötlus ei oma andmesubjekti õigustele ja vabadustele suurt ohtu, ei vabasta see ettevõtet teiste IKÜM-is sätestatud kohustuste täitmisest, ettevõtte peab endiselt omama ülevaadet andmetöötluse toimingutest, informeerima andmesubjekte nendest ning ettevõtetele jääb endiselt alles hindamiskohustus. Leiame, et teatud suurusega ettevõtetele registri pidamise kohustuse kaotamine tegelikult halduskoormuse vähenemist kaasa ei too ja sisuliselt on ettevõtjatel oma kohustuste täitmiseks jätkuvalt mõistlik registrit pidada.

Statistikaameti andmete kohaselt oli aastal 2024 Eesti ettevõtetes töötajaid järgmiselt:

- vähem kui 10 töötajat 150 612 ettevõttes;

- 10-49 töötajat 6 461 ettevõttes;
- 50-249 töötajat 1 118 ettevõttes;
- rohkem kui 250 töötajat 187 ettevõttes.

250 ja rohkem töötajat on Eestis seega vaid umbes 0,1% ettevõtetes, kellel on hetkel eranditeta kohustus pidada töötlemise toimingute registrit. See tähendab, et tegelikkuses on registri pidamise kohustus juba täna väga väikesel osal ettevõtetest ning suuremal osal rakendub kohustus vaid täiendavate tingimuste täitmise korral. Seega on juba täna pea kõigil Eesti ettevõtetel võimalik IKÜMis sätestatud erandit kasutada.

Siinkohal on oluline, et lisaks ettevõtte töötajate arvu puudutavale tingimusele muudetakse abstraktsemaks ka tingimusi, millisel juhul peab töötlemistoimingute registrit pidama. Hetkel rakendub registripidamise kohustus juhul kui ettevõtja või organisatsioon töötleb andmeid viisil, mis tõenäoliselt ohustab andmesubjekti õiguseid ja vabadusi, kui ta ei töötle andmeid üksnes vahetevahel või kui ta töötleb isikuandmete eriliike või süütegudega seotud andmeid (vt IKÜM art 30 lg 5). Muudatusettepaneku kohaselt viited konkreetsematele töötlustoimingute juhtumitele kaotatakse ning erandi kohaldamisala muudetakse üldisemaks. Edaspidi rakendub erand juhul kui töötlemistoimingutega ei kaasne tõenäoliselt suurt ohtu andmesubjektide õigustele ja vabadustele. Seega, kehtiva IKÜM-i sätte kohaselt on registri pidamise kohustus juhul kui kaasneb oht andmesubjekti õigustele ja vabadustele. Euroopa Komisjon peab halduskoormust leevendavaks meetmeks muudatust, mis kohustab tõenäolise ohu asemel hindama suure ohu olemasolu.

Suur oht andmesubjektidele on aga määratlemata abstraktne õigusmõiste, mida peavad järelevalveasutused ja kohtud sisustama hakkama. Suure ohu mõiste on seotud IKÜM-i art 35 toodud andmekaitsealase mõjuhinnangu koostamise kohustusega. IKÜM art 35 kohaselt peab vastutav töötleja koostama andmekaitsealase mõjuhinnangu juhul kui tekib isiku õigustele ja vabadustele suur oht. On arusaadav, et selguse huvides võiksid tingimused nii andmekaitsealase mõjuhinnangu koostamiseks kui ka andmetöötlustoimingute registri pidamiseks olla sarnased. Ehk riskipõhisust eeldavates kohustustes samasugusest riski tasemest lähtumine täidab sätete grammatilisest tõlgendusest lähtudes Euroopa Komisjoni taotletavat lihtsustamise eesmärki. Samas on Eesti ettevõtted justits- ja digiministeeriumile teadaolevalt andmekaitsealaste mõjuhinnangute küsimuses välja toonud, et neil on eriarvamusi selle suhtes, millised andmetöötlustoimingud üldse endas suurt ohtu kujutavad ning millised võiksid olla ettevõtjate kohustused sellise andmetöötlusega kaasnevate riskide maandamiseks.<sup>1</sup> Seega lisaks lihtsustamisele oodatakse ka suuremat täpsust selle kohta, mida käsitleda suure ohuna andmesubjekti õigustele ja vabadustele.

Siinkohal võib olla abi IKÜM-i artiklite 40 ja 42 kohaldamisala laiendamisest ka väikese ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele. Artikkel 40 võimaldab ka vastutavate või volitatud töötajate kategooriaid esindavatele ühendustel ja muudel organitel, võttes arvesse eri töötlemissektorite eripära, koostada käitumisjuhendeid. Sisuliselt võiks sellised ühendused ja organisatsioonid anda kooskõlastatult järelevalveasutustega suuniseid andmesubjekti mõjutava suure ohu sisustamiseks. Samuti võimaldavad artiklis 42 toodud sertifitseerimismehhanismid, andmekaitsepolitserid ja -märgid tagada andmetöötluse õiguspärasust. Vastavate juhiste koostamine ja täiendavate meetmete võtmine muuhulgas just ettevõtjate ja neid koondavate ühenduste poolt on kindlasti tasakaalustava elemendina asjakohane. Selline võimalus toetab ettevõtlusvabadust, aga samas suurendab ka ettevõtjate esindusühenduste vastutust andmetöötlusega kaasnevate protsesside ja võimalike tagajärgede suhtes. Siiani ei ole teadaolevalt Eestis siiani selliseid meetmeid siiski aktiivselt tarvitusele võetud.

Samuti on täpsustamise vaatest asjakohane määruse põhjenduspunktides selgituste andmine selle kohta, millal erandi kohaldamine asjakohane võib olla. Nt määruse eelnõu põhjenduspunkt 10 kohaselt pole töötlemistoimingute registrit ilmtingimata vaja pidada juhul kui töödeldakse eriliiki isikuandmeid töösuhete ning sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalkaitse valdkonnas kohustuste ja õiguste teostamiseks. Sellised näited aitavad kindlasti kaasa Euroopa Komisjoni eesmärgile lihtsustada ja täpsustada andmetöötlusega seonduvaid kohustusi.

Seega tuleb silmas pidada, et riskipõhise lähenemise ja kaalutlusruumi võimaldamine suurendab ühelt poolt nii ettevõtjate enda vastutust kui teiselt poolt ka võimalust kuritarvitusteks. Nimetatud muudatused ei vabasta vastutavaid andmetöötlejaid nende kohustustest ning need võivad tuua kaasa ettevõtete halduskoormuse vähenemise näilise mõju arvelt järelevalvelaseid riske.

Toetame määruse eelnõud, sest see ühtlustab IKÜMi mõistekasutust ning suurendab nii riskipõhise lähenemise kui seda tasakaalustava vastutuse põhimõtte olulisust IKÜMi rakendamisel. Samas näeme ohtu, et määruse vastuvõtmine suurendab järelevalveasutuste ja kohtute töökoormust.

Leiame, et muudatus ei tohi tuua kaasa ebaselgust registripidamise kohutuse üle ning luua arusaama, et andmetöötlusregistrit pidamine ei ole tarvilik. On oluline, et andmetöötlejad teadvustavad, et nad peavad endiselt suutma tõendada isikuandmete töötlemise nõuete täitmist. Seetõttu peavad muudatused looma eeldused selleks, et andmetöötlejatel oleks võimalik senisest paremini mõista, millal nad töötlustoimingute registrit pidama peavad.

2. Määrus kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest – määrus (EL) 2016/1036
3. Määrus kaitse kohta subsideeritud impordi eest – määrus (EL) 2016/1037

Määrustega 2016/1036 ja 2016/1037 on kehtestatud ELi kaubanduseeskirjad, et kaitsta ELi turgu dumpingu- ja subsideeritud hinnaga impordi eest kolmandatest riikidest.

Need kaks määrust on osa ELi kaubanduse kaitsemeetmete süsteemist, mis võimaldab ELil uurida ja käsitleda ELi mittekuuluvate riikide dumpingut ja subsideerimist ning taastada võrdsed võimalused ELi turul. Kui uurimine kinnitab selliste ELi tööstusharu kahjustavate tavade olemasolu, kehtestab komisjon dumpinguvastase või tasakaalustava tollimaksu, tingimusel et see ei ole vastuolus ELi huvidega. Arvestades kaubanduse kaitsemeetmete tehnilist olemust ja asjaolu, et uurimised nõuavad ELi ettevõtete aktiivset osalemist, on komisjon loonud spetsiaalse VKEde tugikeskuse ja veebilehe ning avaldanud ka juhendi, mis annab ettevõtjatele üldist teavet, tõstab teadlikkust menetlusprotsessist, tähtaegadest, mida ettevõtjad peavad tegema ning mida neilt oodatakse. Spetsiaalne abikeskus pakub VKEdele üldist, mitte-juhtumipõhist teavet kaubanduskaitse kohta, sh menetluste või juhtumite algatamiseks kaebuste esitamise kohta.

Selleks, et ka VKTKEd saaksid abikeskuse juhiseid ja abi, näeb eelnõu ette VKEde sätete laiendamist ka neile. Uurimiste puhul, kus ELi tööstusharu on killustatud ja koosneb suures osas VKEdest, peaks uurimisperiood võimaluse korral langema kokku ettevõtete majandusaastaga, mis hõlbustab ettevõtete uurimisi, kuna suur osa vajalikest andmetest oleks nende finantsaruannetest hõlpsasti kättesaadav.



4. Finantsinstrumentide turgude direktiiv – direktiiv (EL) 2014/65
5. Prospektimäärus – määrus (EL) 2017/1129

Prospektimäärusesse lisatakse kriisilahendusasutuste tegevusega seondult kaks täiendavat erandit, mille korral ei ole vaja prospekti koostada (avalike pakkumiste korral (art 1 lg 4) ja väärtpaberite reguleeritud turule kauplemisele võtmise korral. Nende eranditega seoses täiendatakse ka määruses sätestatud termineid.

Prospektimääruses sätestatakse, et uut EL kasvuemissiooni prospekti võivad edaspidi kasutada ka VKTKEd. Sellega seoses lisatakse art 2 ka VKTKE määratlus, mis on sisuliselt kas kolmekordsed VKE künnised või MIFID II lisatav määratlus.

Samas jäetakse kasvuemissiooni prospekti kasutajate ringi laiendamisega paralleelselt uues sõnastuses välja seni lubatud alla 50 miljoni euro suuruste avalike pakkumiste korral kasvuemissiooni prospekti kasutamine (art 15a(1)(c)).

Samuti sisaldub selles ELi kasvuemissiooniprosppekti kasutamine, mis on noteerimisseadusega kehtestatud lihtsustatud prospekt väärtpaberite avalikuks pakkumiseks väärtpaberiturufondide poolt, sealhulgas väärtpaberite noteerimiseks mitmepoolsetes kauplemissüsteemides.

6. Akude ja akujäätmete määrus – määrus (EL) 2023/1542 (rakendamistähtajad lükatakse edasi algatusega COM (2025) 258, vt allpool)

Määrusega vabastatakse VKTKEd sarnaselt VKEdega hoolsuskohustuse eeskirjadest ja patareide ja akude toorainete tarneahelate jälgimise eeskirjadest. Samuti vähendab see avaliku aruandluse sagedust kõigi kaasatud äriühingute puhul igal aastalt ühele korrale iga kolme aasta järel.

Eesti vaates me ei näe erisuste laiendamisele takistusi. Eestis on väga vähe ettevõtteid, kes tegelevad majandustegevuse raames patareide ja akude tarnimisega ja kuuluvad suurettevõtte määratluse alla. See tähendab, et hoolsuskohutuse nõue rakenduks Eestis vaid üksikutele ettevõtetele. Riskina võib seejuures välja tuua Eesti turule jõudvate akude ja patareide tootmise ning tarnimise etappide läbipaistmatust. Samal ajal oleks tegemist status quo jätkumisega. Ka täna on suur osa Eesti turule jõudvatest patareidest ja akudest toodetud Hiinas ning sealsete valmistajate käest tooraine kaevandamise ja akude valmistamisega seotud andmete kättesaamine on keeruline ja protsessid läbipaistmatud. Hoolsuskohustuse nõuete rakendamine VKTKEde suhtes survestaks patareide ja akude valmistajad enda tootmist ümber korraldama ja võiks olla tõukeks tootmise Euroopasse toomiseks.

Hoolsuskohustuse nõuete edasilükkamine võib kaasa tuua suuremas mahus akude impordi enne nõuete jõustumist eesmärgiga vältida või pikemalt edasi lükata ettevõtete nõuete täitmist, kuid tegemist on pigem madala riskiga, kuna tehnoloogiad arenevad pidevalt ja selline „lattu kogumine“ oleks ettevõtte jaoks suure riskiga ettevõtmine.

7. Elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv – direktiiv (EL) 2022/2557

Iga liikmesriik peab 17. jaanuariks 2026.a vastu võtma strateegia elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse suurendamiseks. Selles strateegias peavad liikmesriigid kirjeldama juba olemasolevaid meetmeid, mis hõlbustavad kriitilise tähtsusega üksustena määratletud VKEde kohustuste täitmist.

## 8. Fluoritud kasvuhoonegaaside määrus – määrus (EL) 2024/573

F-gaaside määruse kohaselt peavad kõik F-gaase sisaldavate toodete ja seadmete importijad ja eksportijad end ELi F-gaaside portaalis registreerima. Praegu taotleb F-gaaside portaalis iga kuu registreerimist ligikaudu 2000 uut ettevõtjat, eelkõige VKEd, nagu väikesed kasutatud autode edasimüüjad. Kavandatud muudatusega piirduks F-gaaside portaalis registreerimine järgmisega:

- importijad, kes ületavad teatavaid (aruandluse) iga-aastaseid F-gaaside künniseid
- F-gaase sisaldavate toodete ja seadmete eksportijad, kes ekspordivad selliseid tooteid ja seadmeid, millele on ELis kehtestatud ekspordipiirang..

### **b) Direktiiv COM (2025) 502 leevendusmeetmete laiendamine väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele<sup>4</sup>**

1) Direktiiv 2014/65/EL – finantsinstrumentide turgude (MiFID II) kohta. MIFID II leevendatakse art 33(3)(a) VKE kasvuturu nõudeid. Kui seni pidi seal kauplevatest emitentidest 50% olema VKE-d, siis edaspidi peavad nendest emitentides 50% olema kas VKE-d, VKTKEd, või mõlemad kokku. Ühtlasi lisatakse sellega seoses MIFID II ka art 4(1)(13a) VKTKE määratlus. Muudatuste eesmärk on suurendada väiksemate ettevõtete juurdepääsu kapitaliturgudele. Muudatus tihendab konkurentsi ja võib seega minimaalselt nõrgendada VKEde positsiooni, samas on mõju Eesti VKEdel hinnanguliselt marginaalne. Samuti on oluline ka VKTKEdel ligipääs finantsvahenditele, nende olukord võrreldes suurettevõtjatega jällegi paraneb.

2) Direktiiv (EL) 2022/2557 kriitiliste üksuste vastupanuvõime kohta, mille artiklit 4(2)(h) muudetakse - liikmesriigid peavad oma kriitiliste üksuste strateegias kirjeldama toetavaid meetmeid nii VKEde kui ka VKTKEdel jaoks.

## **II) Tootega kaasasolevate dokumentide digitaliseerimine ja tehnilised spetsifikatsioonid**

**a) Direktiivi eelnõu COM(2025) 503 tootega kaasasolevate dokumentide digitaliseerimise ja ühtsete tehniliste spetsifikatsioonide kohta<sup>5</sup>**

**b) Määruse eelnõu COM(2025) 504 tootega kaasasolevate dokumentide digitaliseerimise ja ühtsete tehniliste spetsifikatsioonide kohta<sup>6</sup>**

Muudetakse erinevaid ELi direktiive ja määruseid.

Direktiivid, milles olevaid kohustusi soovitakse ettepanekutega ühtlustada:

1. välitingimustes kasutatavad müraseadmed (direktiiv 2000/14/EC);
2. transporditavad surveadmed (direktiiv 2010/35/EU);

<sup>4</sup> [https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/c78e46d9-8188-4cf0-9f79-02bffb3b7c2c\\_en?filename=Proposal%20for%20a%20Directive%20-%20Small%20mid-caps.pdf](https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/c78e46d9-8188-4cf0-9f79-02bffb3b7c2c_en?filename=Proposal%20for%20a%20Directive%20-%20Small%20mid-caps.pdf)

<sup>5</sup> [https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/88b875f6-9b92-429f-83f8-e7cbef24f733\\_en?filename=COM\\_2025\\_503\\_2\\_EN\\_ACT\\_part1\\_v2.pdf](https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/88b875f6-9b92-429f-83f8-e7cbef24f733_en?filename=COM_2025_503_2_EN_ACT_part1_v2.pdf)

<sup>6</sup> [https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/a133acb6-3d48-47e6-9c8a-9b402bf4fb07\\_en?filename=COM\\_2025\\_504\\_1\\_EN\\_ACT\\_part1\\_v2.pdf](https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/a133acb6-3d48-47e6-9c8a-9b402bf4fb07_en?filename=COM_2025_504_1_EN_ACT_part1_v2.pdf)

3. ohtlike ainete kasutamise piiramine elektri- ja elektroonikaseadmetes (direktiiv 2011/65/EU);
4. väikelaevad (direktiiv 2013/53/EU);
5. lihtsad surveanumad (direktiiv 2014/29/EU);
6. elektromagnetiline ühilduvus (direktiiv 2014/30/EU);
7. mitteautomaatkaalud (direktiiv 2014/31/EU);
8. mõõtevahendid (direktiiv 2014/32/EU);
9. liftid (direktiiv 2014/33/EU);
10. ATEX-seadmed (direktiiv 2014/34/EU);
11. madalpingeseadmed (direktiiv 2014/35/EU);
12. raadioseadmed (direktiiv 2014/53/EU);
13. surveseadmed (direktiiv 2014/68/EU);
14. laevavarustus (direktiiv 2014/90/EU);

Määrused, milles olevaid kohustusi soovitakse ettepanekutega ühtlustada:

1. köisteed (määrus 2016/424);
2. isikukaitsevahendid (määrus 2016/425);
3. gaasiseadmed (määrus 2016/426);
4. masinad (määrus 2023/1230);
5. akud ja akujäätmed (määrus 2023/1542);
6. ökodisaini alla kuuluvad tooted (määrus 2024/1781)

Muudatuste eesmärk on toetada ELi ühtsel turul digitaalset üleminekut, vähendada halduskoormust ning parandada andmete kättesaadavust ja suhtlemisvõimalusi ettevõtjate ja riiklike asutuste vahel. Ühtlasi tugevdada ettevõtjate õiguslikku kindlustunnet olukordades, kus ühtlustatud standardid puuduvad, ei ole kättesaadavad, ei ole piisavad või on vaja kiiret tegutsemist.

Ettepanekutega tehtavad muudatused kokkuvõtlikult:

- 1) Elektrooniline vastavusdeklaratsioon - kui tootele peab lisama ELi vastavusdeklaratsiooni (või samaväärse dokumendi), tuleb see koostada elektroonilisel kujul ja teha kättesaadavaks veebiaadressi või masinloetava koodi kaudu.
- 2) Digitaalne kontaktandmete esitamine - tootjad peavad tootel näitama digitaalse kontakti, mis võimaldab sidet teiste majandustegevuses osalejate ja pädevate asutustega. Tulevikus võib selleks olla Euroopa ärikukru (*European Business Wallet*) kaudu määratud digitaalne aadress.
- 3) Kasutusjuhendid elektroonilisel kujul - toodetega kaasnevad juhised võivad olla elektroonilised, v.a ohutusala teave, mis peab jääma paberkandjal või olema märgitud tootele.
- 4) Aruandluskohustuste digitaliseerimine - kui ELi õigus seni lubas aruandlust kas paberil või elektrooniliselt, tuleb see edaspidi esitada ainult elektroonilisel kujul.
- 5) Sidet riiklike asutustega tuleb pidada elektrooniliselt - ettevõtjate ja pädevate asutuste vahelised andmevahetused peavad toimuma elektrooniliste kanalite kaudu.

- 6) Ühised tehnilised spetsifikatsioonid - luuakse ühtne alternatiiv mehhanism harmoneeritud standarditele — „*common specifications*“ — tagamaks õiguskindlus juhtudel, kus standardid puuduvad või ei sobi.
- 7) Teabe esitamine digitaalses tootepassis - kui tootele kehtib mõne muu ELi õigusakti alusel digitaalse tootepassi kasutamise nõue, tuleb vastav vastavusdeklaratsioon ja juhiste info lisada sellesse digitaalsesse passi.

### III) Akude ja akujäätmatega seotud hoolsuskohustused - COM (2025) 258<sup>7</sup>

**EL määrus 2023/1542 (akud ja akujäätmed)** kehtestab akude tarneahelas kasutatavate toorainete (koobalt, looduslik grafiit, liitium, nikkel) nõuetekohase hoolsuskohustuse reeglid. Ettevõtjatel on kohustus hinnata ja juhtida oma tarneahelates võimalikke inimõiguste ja keskkonnaalaseid riske. Need kohustused pidid algselt rakenduma alates 18. augustist 2025.

Kuna nõuetele vastavate teavitatud asutuste määramine (näiteks vastavushindamise asutused) viibib; ettevõtjatel on vaja rohkem aega tarneahelate kohandamiseks; ning ELi tasemel hoolsuskohustuse skeemid vajavad veel arendamist ja tunnustamist; tehakse ettepanek rakendamise kuupäeva edasi lükata kahe aasta võrra, kuni 18. augustini 2027.

Samuti tehakse muudatus juhendite avaldamise tähtaegades, et need oleksid kooskõlas teise asjakohase ELi õigusaktiga – ettevõtete kestlikkuse hoolsuskohustuse direktiiviga. Euroopa Komisjon esitab juhised hiljemalt 26. juulil 2026.

Vabariigi Valitsus on algatuse kohta juba seisukoha kujundanud.

## 3. EL asja vastavus pädevuse andmise, subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele

### 3.1. Õiguslik alus

Õiguslikuks aluseks on valitud ELi toimimise lepingu (edaspidi ka ELTL) artikkel 114 ja artikli 53 lõige 1, mis on muudetavate õigusaktide õiguslik alus.

Komisjon on rõhutanud, et õigusaktid, mida käesolevad ettepanekud mõjutavad, sisaldavad samalaadseid sätteid VKEdele. Nende õigusaktide eesmärk on vähendada bürokraatiat VKEde jaoks või aidata neil täita asjaomaste õigusaktidega neile pandud kohustusi, et muuta selliste õigusaktide kohaldamine nende jaoks lihtsamaks ja vähem koormavaks. VKTKEde halduskoormuse vähendamiseks on põhjendatud laiendada nende sätete kohaldamisala ka VKTKEdele.

### 3.2. Subsidiaarsus

EL lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt tuleks ELi tasandil meetmeid võtta üksnes juhul, kui liikmesriigid üksi ei suuda kavandatud eesmärgi saavutada.

---

<sup>7</sup> [https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/44278d85-c0fe-4843-a4f3-f9d37f87e7e8\\_en?filename=COM\\_2025\\_258\\_F1\\_PROPOSAL\\_FOR\\_A\\_REGULATION\\_EN\\_V2\\_P1\\_4104928.PDF](https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/44278d85-c0fe-4843-a4f3-f9d37f87e7e8_en?filename=COM_2025_258_F1_PROPOSAL_FOR_A_REGULATION_EN_V2_P1_4104928.PDF)

määral saavutada ning seetõttu on neid kavandatava meetme ulatuse või toime tõttu parem saavutada ELi tasandil. Peale selle peavad konkreetse meetme laad ja tugevus olema vastavuses tuvastatud probleemiga.

Ettepanekute paketiga muudetakse ELi õigusakte, mis kehtestavad ettevõtjatele erinevaid kohustusi, mida saab muuta üksnes ELi tasandil. ELi liikmesriikide konkurentsivõime ja ettevõtjate seisukohast kasulik, kui teatavaid praegu VKEde suhtes kohaldatavaid eeskirju laiendatakse VKTKEtele. Seega on ettepanekute pakett subsidiaarsuse põhimõttega kooskõlas.

### **3.3. Proportsionaalsus**

EL lepingu artikli 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt peavad konkreetse meetme laad ja tugevus olema vastavuses tuvastatud probleemiga. Algatuse kohaselt on eelnõude muudatused suunatud ettevõtete kohustuste lihtsustamisele ja korrastamisele, ilma et see kahjustaks direktiivide eesmärke. Teisisõnu muudetakse EL õigusaktide sisu proportsionaalsemaks.

VKEdele juba kehtivate ELi õigusest tulenevate teatavate sätete laiendamine VKTKEdele on proportsionaalne, kuna on põhjendatud kohelda VKTKEsid võrdväärselt VKEdega ja see aitab lihtsustada ELi õigusraamistikku üldiselt.

## **4. Esialgse mõjude analüüsi kokkuvõte**

### **4.1 Mõju majandusele**

Euroopa Komisjon on hinnanud, et Omnibus IV paketiga on võimalik vähendada ELi ettevõtete aastaseid halduskulusid 400 miljoni euro võrra, mis lisandub varasemate lihtsustamismeetmetega juba sihtrühmaks seatud 8 miljardile eurole. Uue VKTKEde kategooriaga leevendavad meetmed vastavuskohustusi ja vabastavad seega ressursse ELi ühtse turu kasvuks ja investeringuteks. Meetmed suurendavad VKEde stiimuleid laienemiseks, digitaliseerivad regulatiivseid protsesse, vähendavad bürokraatiat ja toetavad komisjoni eesmärki vähendada halduskulusid käesoleva ametiaja lõpuks kokku 25% ja VKEde puhul 35%. Kokkuvõttes EL ühtse turu tõhusus suureneb, kuna ettevõtted saavad kulusid vähendada ja ressursse rohkem innovatsiooni suunata.

Protsentuaalselt on 250–749 töötajaga VKTKEsid kõige rohkem elektroonika ja taastuvate energiaallikate valdkonnas ning lennundus- ja kaitsetööstuses ELis.

Komisjon toob ettepaneku põhjendustes esile, et uuringust ELi keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate kaardistamiseks ja iseloomustamiseks<sup>8</sup> ilmnes, et keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatel on ELi majanduses oluline roll, sest nende arvele langeb 13 % üldisest tööhõivest. Uuringus leiti, et VKTKEd on olulisel kohal ELi konkurentsivõime ja tehnoloogiate arendamise seisukohast keskse tähtsusega tööstusökosüsteemides, nagu

---

<sup>8</sup> B. Dachs, I. Siedschlag, W. Yan, M. Yoveska, F. Boeira, S. Ivory, „Study to map, measure and portray the EU mid-cap landscape – Final report“ (Uuring ELi keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate kaardistamiseks, mõõtmiseks ja iseloomustamiseks – lõpparuanne), Euroopa Liit, 2022, kättesaadav aadressil <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-277396461>

elektroonika, lennundus- ja kosmosetööstus, kaitsetööstus, energeetika, energiamahukad tööstusharud ja tervishoid. Keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad kuuluvad ettevõtlussegmenti, mis eristub nii VKEdest kui ka suurettevõtetest. VKEdega võrreldes kasvavad nad kiiremini: umbes 20 % neist olid kolm aastat tagasi VKEd; ning nende innovatsiooni- ja digitaliseerimistase on kõrgem, kuigi teatavad probleemid, nagu halduskoormus, on neil sarnased ning uued õigusaktid võiksid olla ka nende suhtes proportsionaalsemad ja nemadki vajavad sihipärast toetust. Selleks et võimaldada VKEdel sujuvalt kasvada väikesteks keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjateks, on oluline neid probleeme sidusalt käsitleda.

Kõiki erinevaid mõjusid kokku võttes hinnanguliselt säästab see koondpakett ELi ettevõtetele 79,2–93,3 miljonit eurot aastas. Komisjon on oma ettepanekutes märkinud, et need arvud on konservatiivsed ja tegelik kokkuhoid on tõenäoliselt suurem. Samuti ei ole mõned eespool loetletud õigusaktid ebapiisavate andmete tõttu selles arvutuses arvesse võetud (näiteks kaubanduskaitse ja patareide määrused). Läbivaadatud määrused ja kriitiliste üksuste vastupidavuse direktiiv pakuvad aga VKTKEtele kvalitatiivseid eeliseid lisaks rahalisele mõjule. Need puudutavad suures osas selgemaid ja lihtsamaid juriidilisi kohustusi ning VKEdele juba kättesaadavate täiendavate juhiste või tugistruktuuride kättesaadavaks tegemist ka VKTKEdele.

Ettepanekute paketiga lihtsustatakse ELi õigusruumi ja potentsiaalselt väheneb ettevõtjate halduskoormus.

#### **4.1.1 Teatavate väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (edaspidi VKEdele) kättesaadavate leevendusmeetmete laiendamine väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele ja meetmete edasine lihtsustamine**

Eestile on algatuse mõju positiivne. Eestis on kokku ligi 160 000 ettevõtet 2024. a seisuga (täpsemalt oli 2024. a 158 378 majanduslikult aktiivset ettevõtet: <https://stat.ee/et/avastatistikat/valdkonnad/majandus/majandusüksused>), millest 99,9 % on VKEd. Ettepanekuga laienevad VKEdele rakenduvad nõuded vastavates valdkondades.

Algatustes esile toodud plaan laiendada VKEde leevendusmeetmeid väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele, toob Euroopa Komisjoni hinnangul tõenäoliselt kaasa kokkuhoidu mitte vaid VKEdele, vaid ka VKEdele ja laiemale ettevõtluskeskkonnale. Kuigi mõned seadused hõlmavad kogu ettevõtluskeskkonda või suurt osa sellest ja on tõenäoliselt kohaldatavad enamiku väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete suhtes (nt isikuandmete kaitse üldmäärus), kehtivad teised seadused ainult väikesele ettevõtete alamrühmale (nt prospektimäärus).

Komisjon on hinnanud, et näiteks MiFID II ja prospektimäärusest tulenevalt võiks kasu olla 635 VKE (Hinnanguline maksimaalne kasusaajate arv umbes 635 ettevõtet, mis on umbes 14% kõikidest noteeritud ettevõtetest ELis, kelle turukapitalisatsioon on kuni 1 miljard eurot) poolt aastas tekitatud 20 000–35 000 eurot ettevõtte kohta (kuni 70% kulude vähendamine: nt 35 000 € kokkuhoid tavapärasest 50 000 € kulust). Need arvud tooksid VKEdele aastas kokku 12,7 kuni 22,2 miljonit eurot.

Isikuandmete kaitse üldmääruse puhul on komisjon esialgselt hinnanud, et hoolimata otseste andmete puudumisest, võib esialgselt eeldada, et kavandatav muudatus võiks VKEdele ja VKEdele kogu ELis kokku hoida umbes 66 miljonit eurot aastas.

Dumpingu- ja subsiidiumivastast menetlust viib läbi Euroopa Komisjon ja kuna info asjast potentsiaalselt huvitatud isikute (eksportivate tootjate, ELi tootjate, importijate, kasutajate) kohta on konfidentsiaalne, siis puudub ülevaade selle kohta, kui suures osas on Eesti VKE-d seni osalenud. Komisjoni sõnul ei ole võimalik sundida ettevõtjaid uurimises koostööd tegema, see on ettevõtja enda otsus. Samuti ei näe komisjon, et VKE-dele mõeldud spetsiaalse abilaua töökoormus oluliselt VKTKEdel juurdepääsu võimaldamisega suureneks. Komisjon toob oma töödokumendis välja, et kuna ettepaneku sätted keskenduvad peamiselt teadlikkuse tõstmisele ja üldise teabe pakkumisele kaubanduskaitse kohta, samuti ettevõtete uurimistes osalemise hõlbustamisele, viies uurimisperioodid võimaluse korral vastavusse majandusaastaga, puudub kvantifitseeritud hinnang, kui palju väiketootjad võivad rahaliselt kokku hoida.

Komisjoni ettepanekut toetades vähendame väikeste ja keskmiste ettevõtete halduskoormust, mis praegusel hetkel tekib mitte põhjendatult. F-gaaside portaalis registreerimise kohustuse sidumine F-gaase sisaldavate toodete ja seadmete aruandluse lävenditega tagab, et jälgitakse selliste toodete ja seadmete importi ja eksporti, mille keskkonnamõju on oluline ja millel seab ka määrus teatud kohustused ja piirangud. Väheneb ka komisjoni ja tolliasutuste koormus ning ressursi saab suunata oluliste valdkondade kontrollimisele (turustamise keeldude ja ekspordi keelu kontrollimisele).

Eestis on patareide ja akude tootjate hulgas üksikud ettevõtted, kes ei kuulu ei VKE ega VKTKEtete määratluse alla. Hoosuskohustuse nõudest vabastatud ettevõtete ringi laiendamine VKTKEle leevendab oluliselt selliste ettevõtete halduskoormust. Hoosuskohustuse nõuete täitmine ja aruannete koostamise kulu on raske hinnata, kuid see võib ulatuda kuni ühe täiskoormusega töötaja tööjõukuluni. Lisaks IT-süsteemide arendused. Töenäoline kulutuste vahemik ühe ettevõtte kohta: 16 000–53 000 € esimene aasta, seejärel auditijärgne ligi 10 000–30 000 €/a nõuetele vastamiseks ja aruannete koostamiseks.

#### **4.1.2 Tootedokumentide digitaliseerimine**

Tootega seotud dokumentide – eelkõige kasutusjuhendite ja vastavusdeklaratsioonide – digitaliseerimine võib ettevõtjatele tuua märkimisväärset kulude kokkuhoidu. Komisjoni hinnangul ulatub potentsiaalne aastane kogusääst ligikaudu 301 miljoni euroni.

Sellest:

- isikukaitsevahendite sektoris hinnatakse säästuks 100–150 miljonit eurot,
- kodumasinate puhul 170 miljonit eurot,
- meditsiiniseadmete puhul vähemalt 13 miljonit eurot,
- vastavusdeklaratsioonide ja tehniliste toimikute digitaliseerimine võib lisaks säästa ligikaudu 1 miljon eurot aastas.

Need säästud tulenevad eelkõige trüki- ja logistikakulude vähenemisest ning dokumentide lihtsamast haldamisest.<sup>9</sup>

Eestis võib kasutusjuhendite digitaliseerimine esialgu kaasa tuua vajaduse tarbijate teavitamiseks, kuna osa tooteid ei pruugi enam sisaldada paberil kasutusjuhendit. Sellisel juhul

---

<sup>9</sup> Euroopa Komisjoni dokument SWD(2025) 130 final, lk 19, 22-23.

tuleb tarbijale selgitada, et juhendi digitaalse kättesaadavuse tagamine on tootja kohustus ning vajadusel saab paberil juhendi tootjalt eraldi tellida.

Kauplejad saavad tarbijate ootustele vastamiseks kasutada mitmeid lahendusi, näiteks:

- printida kasutusjuhendid ise välja,
- sõlmida tarnelepingud, millega tootja või importija tagab teatud arvu paberjuhendite olemasolu, kokku leppida printimiskulude hüvitamises.

Arvestades, et kehtiva korra kohaselt on tootjatel/importijatel kohustus lisada tootele paberil ja eesti keelde tõlgitud kasutusjuhend ning kauplajatel on kohustus nende olemasolu kontrollida, on vastavad kokkulepped tarneahelas juba täna vajalikud. Seetõttu ei too digitaliseerimine kauplajatele kaasa olulist lisakoormust, vaid pigem nõuab olemasolevate protsesside kohandamist.

#### **4.1.3 Tehnilised spetsifikatsioonid**

Harmoneeritud standardite valmimise hilinemisel võib ettevõtjatel tekkida ebakindlus ja kaasneda lisakulud, kuna nad peavad kasutama alternatiivseid vastavuse tõendamise meetodeid ja kolmanda osapoole hindamisi, mis on sageli kallid. Näiteks ulatuvad need kulud mänguasjade puhul 500–1 000 euroni mudeli kohta ning keerukamate toodete, nagu masinad, puhul isegi kuni 275 000 euroni. Lisaks otsestele kuludele tekitab alternatiivsete tõendamise meetodite otsimine ja rakendamine ebakindlust ning täiendavat töömahtu, mida on raske kvantifitseerida. Tehnilised spetsifikatsioonid võivad aidata neid kulusid vähendada, Kokkuhoiu ulatus võib sõltuda sellest, kui sageli jäävad harmoneeritud standardid tulevikus kättesaamatuks (Allikas: Euroopa Komisjoni töödokument SWD(2025) 130 final).

#### **4.2 Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele**

Tootega seotud dokumentide digitaliseerimine ei mõjuta oluliselt turujärelevalveasutuste igapäevast töökorraldust. Muudatustega mõjutatud tootegruppide üle teostavad Eestis järelevalvet Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet (surveseadmed, masinad, sideseadmed, elektroonika jne), Transpordiamet (väikelaevad, laevavarustus) ning Keskkonnaamet (ohtlikud ained elektroonikas, akud- ja akujäätmed). Eesti praktikas on harv juhul, kui ettevõtjalt nõutakse dokumentide esitamist paberkandjal ja posti teel – valdavalt toimub suhtlus elektrooniliselt. Küll aga võib digitaliseerimine mõjutada kasutusjuhendite kättesaadavuse kontrolli. Kui tootja on otsustanud kasutusjuhendi esitada üksnes digitaalsel kujul, ei ole paberkandjal juhendi olemasolu võimalik enam süsteemselt kontrollida. Sellisel juhul saab järelevalveasutus hinnata nõude täitmist peamiselt juhtumipõhiselt – näiteks tarbija kaebuse alusel – ning tagantjärele. Samas jääb ametiasutustele vajadusel alles võimalus kontrollida nõuete täitmist ka omal algatusel (*ex officio*), eelkõige läbi kontrolllostude.

### **5. Eesti seisukohad**

**5.1 Eesti peab oluliseks, et Euroopa Liidu ühtsel turul tegutsemise reeglid on võimalikult lihtsad, ühetaolised ja vähekoormavad kõikidele ettevõtjatele, sõltumata nende**



**suurusest. Ainult põhjendatud juhtudel tuleks üldreeglitest rangemad erinõuded sätestada suurettevõtetele.**

*Selgitus:* Vähekoormav, lihtne ja selge õiguskeskkond on konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna ja ELi ühtse turu toimimise oluline komponent. Selline õiguskeskkond peaks kohalduma kõikidele ettevõtjatele ning võimalikud erandid sõltuvalt ettevõtte suurusest peaksid olema põhjalikult kaalutud ja analüüsitud. Ainult põhjendatud juhtudel tuleks kaaluda rangemate nõuete kehtestamist suurettevõtjatele, tulenevalt nende olulisest mõjust ja võimalikest riskidest, kuid üldjuhul peaksid kehtestatavad piirangud tulenema konkreetse valdkonna konkreetseid riske silmas pidades, mitte lähtuma niivõrd ettevõtte suurusest.

**5.2 Eesti saab toetada Euroopa Komisjoni poolt välja pakutud väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate määratlust kuni 750 töötajaga ettevõtjale ja neile leevenduste loomiseks tehtud lihtsustamisettepanekuid. Seejuures leiame, et see ei tohi kahjustada väike- ja keskmise suurusega ettevõtete toetamist ega neile pakutavat rahalist tuge.**

*Selgitus:* Oluline on, et VKEd Euroopa majanduse kasvumootorina oleksid jätkuvalt erinevate poliitikainstrumentide keskmeks. Poliitikakujundamises tuleks jätkuvalt lähtuda “kõigepealt mõtle väikesele” põhimõttest, kuna valdava enamiku Euroopa ja Eesti majandusest moodustavad VKEd, millest omakorda suurima osa mikroettevõtjad. VKTKE suurusklassi ettevõtja mõistet võime välja pakutud parameetrite lõikes toetada, ent sellise ettevõtja defineerimine ei tohiks liigutada fookust eemale ettevõtjate põhimassist, kelleks on mikroettevõtjad. Samuti on oluline, et VKEdele mõeldud vahendid ei kahaneks kui VKTKE suuruses ettevõtjaid nendega võrdsel alustel käsitleda. Eesti VKEd ei jää toetusest ilma - see on lihtsalt tulevikku vaatavalt hüpoteetiline risk, võttes arvesse, et samasuurest rahastust toetatakse suuremat hulka ettevõtjaid. Samas on varasemalt teatud juhtudel ka Eestil olnud soov suuremaid ettevõtjaid toetada, kuid VKE piirang on teatud juhtudel olnud seda piiravaks asjaoluks.

Saame ka toetada teatavate väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (edaspidi VKEdele) kättesaadavate leevendusmeetmete laiendamine väikese ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele.

**5.3 Eesti toetab isikuandmete kaitse üldmääruse lihtsustamisettepanekuid väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele leevenduste loomiseks. See aitab suurendada nii riskipõhise lähenemise kui seda tasakaalustava vastutuse põhimõtte olulisust isikuandmete kaitse üldmääruse rakendamisel. Seejuures peab andmeid töötlevatel ettevõtetel olema võimalik senisest paremini mõista, millal nad andmetöötluse registrit pidama peavad, mis tähendab muuhulgas vastavate mõistete täpsemalt määratlemise vajadust. Peame oluliseks, et tehtavad muudatused ei suurendaks järelevalveasutuste ja kohtute töömahtu, vastasel juhul peame vajalikuks Euroopa Liidu rahalise toe olemasolu.**

*Selgitus:* IKÜM-i muutmisel VKTKEdele leevendusmeetmete loomiseks on suurima mõjuga andmete töötlemise toimingute erandi kohaldamisala laiendamine, muutes andmetöötlusregistri kohustuslikuks üksnes juhul, kui töötlemistoimingud kujutavad endast tõenäoliselt suurt ohtu andmesubjektide õigustele ja vabadustele. Selle erandi kasutamine osutuks võimalikuks organisatsioonidele, kus on VKTKE definitsiooni kohaselt vähem kui 750 töötajat. Peame oluliseks, et IKÜM-i muudatused ei tooks kaasa ebaselgust registripidamise kohutuse üle ega looks arusaama, et andmetöötlusregistri pidamine ei ole vajalik.

On oluline, et andmetöötajad teadvustavad, et peavad endiselt suutma tõendada isikuandmete töötlemise nõuete täitmist. Seetõttu peavad ettepanekuga tehtavad muudatused looma eeldused selleks, et andmetöötajatel oleks võimalik senisest paremini mõista, millal nad töötlustoimingute registrit pidama peavad. Leiame, et „suur oht andmesubjektidele“ on määratlemata abstraktne õigusmõiste, mida järelevalveasutused ja kohtud peavad sisustama hakkama ning seega näeme teatavat ohtu, et pakutud muudatused võivad suurendada halduskoormust ning järelevalveasutuste ja kohtute töömahtu. Seega on lisaks IKÜM-i lihtsustamisele vajalik täpsemalt määratleda, mida käsitleda suure ohuna andmesubjekti õigustele ja vabadustele.

**5.4 Toetame fluoritud kasvuhoonegaaside registris (F-gaaside register) registreerimise kohustuse leevendamist ja selle seadmist ainult sellistele fluoritud kasvuhoonegaase sisaldavatele toodete ja seadmete impordile, mille kohta on sätestatud aruandluse kohustus ehk lävend ning selliste toodete ja seadmete ekspordile, millele on sätestatud turule laskmise keeld.**

*Selgitus:* Praegu kehtiva määruse sätte järgi tuleb registreerida kõik fluoritud kasvuhoonegaase (F-gaase) sisaldavad tooted ja seadmed, mida imporditakse või eksporditakse, sõltumata kogusest. Tegemist on uue kohustusega, sest varem kehtinud määruse järgi tuli registreerida ainult HFC-sid (fluorostüivesinikud) sisaldavad tooted ja seadmed ning ainult teatud lävenditest alates (vastavalt EL 517/2014 aktile).

Hetkel peavad F-gaaside registris (F-gas portal) end registreerima ka väikesed ettevõtted, kes impordivad või ekspordivad väga väikestes kogustes F-gaase sisaldavaid seadmeid. See tekitab neile halduskoormust. Registreerimine on keeruline ja aeglane, põhjustades tihti tollis viivitusi ja lisakulusid ladustamise eest. Euroopa Komisjon on öelnud, et selle sätte tõttu lisandub kuus ligikaudu 2000 uut registreeringut ELis.

Laiaulatuslik registreerimiskohustus on ebaproportsionaalne ega keskendu F-gaaside määruse olulistele sihtgruppidele, sest see hõlmab väga väikeseid koguseid ja valdkondi, millel puuduvad vähenduskohustused (näiteks väikestes kogustes F-gaase sisaldavate autode sisse- ja väljavedu). Enamik registreeringuid ei ole seotud F-gaaside määruse kohustustega ja neid ei peaks nõudma.

F-gaaside registreerimine peaks olema kohustuslik ainult siis, kui imporditud või eksporditud kogused ületavad aruandluse lävendi ja avaldavad seega märkimisväärset mõju. EL määruse 2024/573 artikkel 26 sätestab tegevused ja fluoritud kasvuhoonegaaside lävend-kogused, mille korral tuleb esitada andmeid Euroopa Komisjonile. Leiame, et registreerimiskohustus on põhjendatud vaid neil juhtudel.

Alates 12. märtsist 2025 on keelatud eksportida IV lisas osutatud vahtusid, tehnilisi aerosoole, paikseid külmutus- ja kliimaseadmeid ning paikseid soojuspumpasid, mis sisaldavad selliseid fluoritud kasvuhoonegaase või põhinevad neil gaasidel, mille globaalse soojendamise potentsiaal on 1 000 või enam. Leiame, et F-gaaside registris ekspordi registreerimine on mõistlik vaid selliste seadmete puhul, millele on kehtestatud ekspordikeeld.

**5.5 Eesti toetab ettevõtjate poolt turujärelevalveasutustele tootealase teabe esitamist digitaalsel kujul.**

*Selgitus:* Tootealane teave hõlmab kogu tootega nõutud dokumentatsiooni aga eelkõige tootja nõutele vastavusega seotud dokumente nagu nt toote disaini ja tootmisinfot, koostisosade loetelu, teostatud (labori)katsetuste tulemusi aga ka kasutajale suunatud juhiseid ja kontaktandmeid. Ettepaneku kohaselt oleks see info edaspidi kättesaadav digitaalsel kujul, et vähendada halduskoormust ja toetada digipööret.

Euroopa Komisjoni ettepaneku seletuskirjas<sup>10</sup> on rõhutatud, et mitmed tootealased ELi õigusaktid ei täpsusta tootealase teabe esitamise formaati, mistõttu on praktikas levinud turujärelevalveasutuste poolt paberkandjal dokumentide nõudmine. See on tekitanud ebajärjekindlust ja lisakoormust. Elektrooniline suhtlus aitab ühtlustada liikmesriikide vahel praktikat ning loob eeldused turujärelevalveprotsesside automatiseerimiseks ja tõhusamaks digitaalseks järelevalveks.

Samuti võimaldab elektrooniline teabevahetus kiiremat, kulutõhusamat ja kestlikumat suhtlust ettevõtjate ja turujärelevalveasutuste vahel. Digitaalne edastamine vähendab vajadust paberdokumentide käsitlemiseks, säilitamiseks ja postitamiseks, mis omakorda vähendab halduskoormust nii ettevõtjatele kui ka ametkondadele.

Ühtlasi on oluline tagada vajalike dokumentide ligipääsetavus ka tehniliste tõrgete korral ning piisav üleminekuperiood, mis võimaldab kohaneda uute nõuetega. Ettevõtjale jääb kohustus dokumendid kättesaadavaks teha. Kui ta koostööpartneri teenus (nt pilveteenus) ei tööta, siis jääb ettevõtjale ikkagi kohustus dokumendid elektrooniliselt kättesaadavaks teha. Tähelepanu tuleb pöörata ka sellele, et tootealased digitaalsed dokumendid oleksid tavapäraste tehniliste vahendite kaudu ka lihtsasti ligipääsetavad ja avatavad. Eesti on varasemalt toetanud tootega kaasasolevate andmete digitaliseerimist, sealhulgas digitaalse tootepassi kasutuselevõttu.<sup>11</sup>

**5.6 Eesti toetab tootega kaasasolevate kasutusjuhendite digitaliseerimist, kuid tarbijale hädavajalik info nagu hoiatused, jälgitavusnõuded ning ohutusinfo peab säilima füüsilisel kujul. Samuti peab tarbijale jääma võimalus taotleda tootjalt kasutusjuhendit paberkandjal eelistatult ostuhetkel või kuni kuus kuud pärast ostu.**

*Selgitus:* Toote digitaalsed kasutusjuhendid võimaldavad teabe lihtsamat uuendamist, mitmekeelse kättesaadavuse ja audiovisuaalse sisu lisamise võimalust. Samuti tagavad digitaalsed kasutusjuhendid selle, et juhend on kättesaadav ka aastaid pärast ostu. Samas peab jääma võimalus paberkandjal juhendi taotlemiseks neile tarbijatele, kes seda vajavad. Eelkõige haavatavamale tarbijagrupile, kellel puuduvad vahendid või oskused digitaalsete kasutusjuhendite avamiseks.

Tarbijate vajadus toote paberkandjal kasutusjuhendi järele on kõige suurem vahetult pärast ostu – toote paigaldamisel või esmakordsel kasutamisel. Seetõttu on mõistlik piirata paberkandjal juhendi nõudmise võimalus ostuhetkele või lühikesele perioodile pärast ostu. Küll aga on

<sup>10</sup> COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the documents Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2000/14/EC, 2011/65/EU, 2013/53/EU, 2014/29/EU, 2014/30/EU, 2014/31/EU, 2014/32/EU, 2014/33/EU, 2014/34/EU, 2014/35/EU, 2014/53/EU, 2014/68/EU and 2014/90/EU of the European Parliament and of the Council as regards digitalisation and common specifications and Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulations (EU) No 765/2008, (EU) 2016/424, (EU) 2016/425, (EU) 2016/426, (EU) 2023/1230, (EU) 2023/1542 and (EU) 2024/1781 as regards digitalisation and common specifications (SWD(2025)130).

<sup>11</sup> Nt Eesti seisukohad mänguasjade ohutuse määrase kohta. 16.11.2023 nr 2-5/23-01785-3.

oluline, et kehtestatakse ühtne kõikidele toodetele kohalduv selge ja piiratud ajaraam, millal tarbija paberkandjal kasutusjuhendit võib nõuda - olgu selleks siis kas ostuhetk, 1 kuu, 3 kuud või 6 kuud nagu Euroopa Komisjon ette näeb. See aitab vältida arusaamatuste tekkimist ostjate ja müüjate vahel ning tagab vajaliku õigusselguse osapooltele nende õiguste ja kohustusega seondult. Samuti aitab see vältida olukordi, kus tarbijad eeldavad, et paberkandjal juhend on alati kättesaadav, kuigi see ei pruugi enam olla tootja kohustus. Ühtlasi lihtsustab ühtne tähtaeg kauplemise tegevust tarbijate teavitamisel paberil kasutusjuhendi nõudmise ajaraami kohta.

Vältima peab olukorda, kus tootja kohustus pakkuda paberil kasutusjuhendit langeb kaupleja õlule. Arvestades asjaolu, et kasutusjuhendi digitaliseerimine ja sellega kaasnev kulukokkuvõtte on tootjale võimalus, mitte kohustus, siis oleks ebasoovitav, kui kaupmehed jäävad vastutama tootja sellekohase kohustuse eest ning peaksid võtma sellekohase täiendava suhtluse, logistika ja trükikulud endi õlule. Eeltoodu tõttu toetame Euroopa Komisjoni pakutud lahendust, mille kohaselt paberil kasutusjuhendi pakkumine on sõnaselgelt tootja, mitte kaupleja, kohustus. Kauplejatele tähendab see, et tarbijate taotluste tõhusaks käsitlemiseks peaksid kauplejad esmalt selgitama, et paberkandjal kasutusjuhendi esitamise kohustus lasub tootjal. Samas saavad nad aidata tarbijat, pakkudes näiteks vormi või kontaktandmeid, mille kaudu saab taotluse tootjale edasi suunata, või kasutades tootel või pakendil märgitud digitaalkontakti, et tootjat sellisest soovist teavitada. Mõned kauplejad võivad vabatahtlikult või koostöös tootjaga otsustada digitaalse juhendi ise välja printida ja kohe kliendile üle anda, eriti jaemüügisituatsioonides, kuigi see ei ole nende seaduslik kohustus.

Igal juhul peab tootega seotud ohutusinfo (hoiatused, jälgitavusinfo) jääma füüsiliselt tootele, pakendile või kaasasolevatele dokumenditele. See on eriti oluline olukordades, kus digitaalsete seadmete kasutamine ei ole praktiline (nt ehitusplatsil, välitingimustes) või kui tarbijal puudub ligipääs digivahenditele. Kasutusjuhend erineb ohutusinfost selle poolest, et kasutusjuhend on toote juurde kuuluv dokument, mis sisaldab teavet selle paigaldamise, kasutamise, hooldamise, tehniliste omaduste, kokkupaneku ja tõrkeotsingu kohta ning aitab lõppkasutajal toodet õigesti ja tõhusalt kasutada. Ohutusjuhised on kasutusjuhendi alamliik, mis keskendub konkreetset tervise- ja ohutusalastele aspektidele, nagu hoiatused, riskide tuvastamine (nt elektrilööki, tulekahju), ohutu käsitlemine ja hoiustamine, hädaolukorra juhised ning ELi õigusest tulenevad ohutuse nõuded. Need on eriti olulised tarbijate ja mitteprofessionaalsete kasutajate kaitsmiseks ning seetõttu tuleb need alati esitada paberkandjal või tootele märgituna.

**5.7 Toetame Euroopa Komisjoni õigust kehtestada toote tehnilisi spetsifikatsioone vaid erandjuhtudel, kui Euroopa harmoneeritud standardid puuduvad või need ei kata olulisi ohutuse nõudeid. Peame oluliseks, et selline Euroopa Komisjonile antav volitus oleks rangelt piiritletud, läbipaistev ja kaasav, et vältida õiguslikku ebakindlust.**

*Selgitus:* Euroopa Komisjonile antakse volitus kehtestada rakendusaktidega tehnilisi spetsifikatsioone olukordades, kus Euroopa harmoneeritud standardid puuduvad või kui neist ei piisa oluliste tervise-, ohutuse- või muude nõuete täitmiseks.

See ettepanek puudutab paljusid tootevaldkonna EL-i õigusakte, mis kasutavad nn uut lähenemisviisi. See tähendab, et õigusaktides määratakse kindlaks vaid üldised nõuded, näiteks tervise, ohutuse ja keskkonna kaitseks. Täpsed tehnilised reeglid jäetakse aga harmoneeritud standardite tasandile. Tootjad saavad kasutada CE-märgist, et näidata, et nende tooted vastavad nendele toodetele kehtestatud nõuetele. Toote kvaliteedi tagamisel tähendab see rohkem standardite kasutamist ELi õigusaktide asemel.

Harmoneeritud standard annab reeglina vastavuse eelduse õigusakti nõuete täidetuse osas, mis teeb selle kasutamisest lihtsa viisi tõendada õigusaktide oluliste nõuete täitmist. Enamus harmoneeritud standardite järgmine on vabatahtlik, see tähendab, et jääb ka muu võimalus tõendamaks, et toode vastab õigusakti nõuetele.

Ettepaneku kohaselt võivad aga edaspidi paljudes tootekategooriates tehnilised detailid harmoneeritud standardite asemel olla sätestatud tehniliste spetsifikatsioonidena Euroopa Komisjoni rakendusaktides.

Kuna standardite koostamine toimub kindlate põhimõtete alusel, mis tagab läbipaistvuse ja ekspertiisi erinevate sidusrühmade kaasamise kaudu, tuleks ka Euroopa Komisjoni tehniliste spetsifikatsioonide koostamisprotseduur selgemalt määratleda.

Euroopa standardimisorganisatsioonid (nt CEN – Euroopa Standardimiskomitee, CENELEC – Euroopa Elektrotehnika Standardimiskomitee) töötavad laiapõhjalise ekspertiisi ja huvirühmade kaasamise põhimõttel. Harmoneeritud standardite koostamisse panustavad eksperdid ettevõtetest, teadusasutustest, avalikust sektorist, kodanikuühiskonnast jm üle Euroopa. See tagab, et standardid on tehniliselt asjakohased, tasakaalustatud ja loovad eelduse rahvusvahelisele tunnustatusele. Selles kontekstis vajab täpsustamist Euroopa Komisjoni tehnilise võimekuse küsimus. Kaasamise käigus väljendasid mitmed osapooled muret, et Euroopa Komisjonil puudub piisav tehniline kompetents ja eksperdivõrgustik, et iseseisvalt koostada kvaliteetseid ja rakendatavaid tehnilisi spetsifikatsioone. Kiirustades koostatud või poliitiliselt kallutatud spetsifikatsioonid võivad osutuda ebapraktiliseks. Leiti, et halvimal juhul võib esineda poliitiliselt motiveeritud sekkumisi.

Siinjuures on oluline selgitada, miks harmoneeritud standardite koostamine võtab teinekord kauem aega. Standardid koostatakse kindlate põhimõtete alusel, milleks on kaasatus, avatus, läbipaistvus, konsensus, aja- ja asjakohasus, kättesaadavus. Erinevate standardimise sidusrühmade kaasamine ja konsensuse saavutamine kõigi osapoolte vahel standardite koostamisel võib olla ajaliselt pikk protsess, kuid kõigi osapoolte ärakuulamine ja ettepanekutega arvestamine on taganud selle, et Euroopa taristu on kõrge kvaliteediga. Kiirustamine standardite koostamisel võib tähendada aga järeleandmist tegemist kvaliteedis.

Euroopa Komisjoni lihtsustamise pakatile tagasiside andmisel toodi ka välja, et kui spetsifikatsioonide koostamine toimub ilma piisava kaasamiseta, võib see viia ebaselgete või vastuoluliste nõueteni, mis omakorda suurendab ettevõtete kulusid (nt vajadus ümber kujundada tooteid, teha täiendavaid katseid või läbida kolmanda osapoolle hindamisi). See on eriti koormav väiksematele tootjatele ja eksportijatele, kelle jaoks rahvusvaheliste standardite ja Euroopa harmoneeritud standardite kattuvus on kriitilise tähtsusega. Paljud harmoneeritud standardid põhinevadki rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide ISO ja IEC standarditel (ISO – Rahvusvaheline Standardimisorganisatsioon, IEC – Rahvusvaheline Elektrotehnikakomisjon). Kui Euroopa Komisjon kehtestab paralleelselt oma spetsifikatsioone, võib see viia lahknevusteni rahvusvaheliste nõuetega ja tekitada takistusi ELi ettevõtete ekspordile.

Vältimaks eelnevalt kirjeldatud võimalikke probleeme peaks Euroopa Komisjoni tehniliste spetsifikatsioonide kehtestamise volituse kehtima jäämisel nende rakendamine toimuma selgete menetlusreeglite alusel, mis tagavad: varajase ja sisulise kaasamise (sh ettevõtjad, teadusasutused, standardiorganisatsioonid, liikmesriigid), läbipaistvuse, selge otsustusprotsessi, kooskõla olemasolevate rahvusvaheliste standarditega.

Eestil on Euroopa standardiseerimisstrateegia raames väljendanud seisukohta Euroopa Komisjonile pädevuse andmisest tehniliste spetsifikatsioonide koostamise kohta.<sup>12</sup>

## 6. Arvamuse saamine ning seisukohtade kooskõlastamine

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on seisukohtade ettevalmistamisel küsinud sisendit Justiits- ja Digiministeeriumilt, Riigikantselei Julgeoleku ja riigikaitse koordinatsioonibüroolt, Kliimaministeeriumilt, Rahandusministeeriumilt, Siseministeeriumilt, Sotsiaalministeeriumilt ning Välisministeeriumilt.

Arvamuse saatsid Justiits- ja Digiministeerium, Kliimaministeerium, Rahandusministeerium ning Sotsiaalministeerium. Huvigruppidest saatsid oma ettepanekud: Andmekaitse Inspeksioon, Eesti Andmekaitse Liit, Eesti Elektroonikatööstuse Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Meediaettevõtete Liit, Eesti Proviisorapteekide Liit, Eesti Põllumajandus- ja Toiduamet, Eesti Väike-ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Harju Maakohus, Magnum Medical OÜ, MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus, ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Saabunud sisendid on esitatud kaasamise tabelis (lisa 1) ning saabunud ettepanekutega on võimaluse korral arvestatud.

Ministeeriumid on seisukohad kooskõlastanud Euroopa Liidu koordinatsioonikogus.

---

<sup>12</sup> Vabariigi Valitsuse seisukoht Euroopa standardimisstrateegia kohta 2022. aastal: „Toetame Euroopa Komisjonile pädevuse andmist õigusaktides sätestatud juhtudel töötada välja tehnilisi spetsifikatsioone olukordades, kus vajalike harmoneeritud standardite väljatöötamine ei ole õnnestunud või on jäänud venima. Selleks on vajalik horisontaalse lähenemisviisi loomine selle kohta, millistel tingimustel Euroopa Komisjon oma rakendusaktidega neid tehnilisi spetsifikatsioone välja töötada saab, kuna selline lähenemine looks õigusselgust.“